

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas uzklauššanas sanāksme

par AS "Conexus Baltic Grid" dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu
projektu

Protokols

Rīgā

2018.gada 26.janvārī

Nr.3

Sanāksmi vada:

Viesturs Kadiķis, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Enerģētikas departamenta Tarifu un infrastruktūras nodaļas vadītājs.

Piedalījās:

Rolands Irklis, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētājs;

Rota Šņuka, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes locekle;

Intars Birziņš, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes loceklis;

Māra Bērziņa, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētāja padomniece;

Anna Rozīte, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes locekles R.Šņukas padomniece;

Jānis Miķelsons, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izpilddirektors;

Indra Niedrite, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Enerģētikas departamenta Integrācijas nodaļas vadītāja;

Alla Vanaga, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Ekonomiskās analīzes departamenta direktora pienākumu izpildītāja;

Inga Balabkina, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Juridiskā departamenta Enerģētikas lietu nodaļas vadītāja

Jānis Vītols, SIA "Deco Energy" pārstāvis;

Vladimirs Bobovičs, SIA "Deco Energy" pārstāvis;

Krists Mertens, SIA "Enefit" pārstāvis;

Kornēls Andžāns-Baloghs, SIA "IP Systems" pārstāvis;

Kristaps Ločmelis, AS "Latvenergo" pārstāvis;

Vladimirs Didenko, AS "Latvijas Gāze" pārstāvis;

Artūrs Salkazanovs, AS "Latvijas Gāze" pārstāvis;

Dāvis Skulte, SIA "EG Energija" pārstāvis;

Sanita Krūmiņa, AS "Gaso" pārstāvis;

Baiba Bebre, AS "Gaso" pārstāvis.

Uzaicinātie:

Zane Kotāne, AS "Conexus Baltic Grid" valdes priekšsēdētāja;

Mārtiņš Gode, AS "Conexus Baltic Grid" valdes loceklis;
Marita Šeina, AS "Conexus Baltic Grid" plānošanas un analīzes daļas vadītāja;
Dace Baltābola, AS "Conexus Baltic Grid" sabiedrisko attiecību vadītāja.

Protokolē:

Svetlana Orlova, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Enerģētikas departamenta Tarifu un infrastruktūras nodaļas vecākā eksperte.

Sanāksme sākas plkst. 13.00.

Darba kārtība:

1. Informācija par uzklauššanas sanāksmes norises kārtību.
2. Komersanta skaidrojums par jauno dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu apstiprināšanas nepieciešamību.
3. Uzklauššanas sanāksmes dalībnieku jautājumi un komersanta pārstāvja atbildes.
4. Uzklauššanas sanāksmes dalībnieku priekšlikumi un ieteikumi par AS "Conexus Baltic Grid" dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu projektu.

1. Informācija par uzklauššanas sanāksmes norises kārtību.

V.Kadiķis informē klātesošos uzklauššanas sanāksmes dalībniekus par sanāksmes mērķi un norises kārtību, par tarifu projekta izvērtēšanas laiku, spēkā stāšanās brīdi, priekšlikumu iesniegšanas kārtību, kā arī sniedza vispārīgu informāciju par regulēto pakalpojumu.

V.Kadiķis aicina AS "Conexus Baltic Grid" pārstāvjus iepazīstināt uzklauššanas sanāksmes dalībniekus ar informāciju un pamatojumiem par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā (turpmāk – Regulators) iesniegtā dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu nepieciešamību.

2. Komersanta pamatojums par jauno tarifu apstiprināšanas nepieciešamība.

Komersants ir sagatavojis prezentāciju (skaidrojumus par dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu apstiprināšanas nepieciešamību).

Z.Kotāne iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar Regulatorā iesniegto dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu projektu un tā iesniegšanas iemesliem.

Regulators 2016.gada 28.novembrī apstiprināja "Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku" (turpmāk – Metodika), kurā tika ieviests ieņēmumu maksimālais atļautais apjoms, attiecībā pret kuru tiek noteikta faktisko ieņēmumu novirzes pārvešana uz nākamo tarifu pārskata ciklu. Saskaņā ar Metodiku Sistēmas operators katru gadu iesniedz Regulatoram izvērtēšanai jauno dabasgāzes pārvades sistēmas tarifu projektu. Tāpat Metodika paredz, ka, ja faktiskais pārvades sistēmas jaudas rezervēšanas apjoms atšķiras no plānotā, tad Sistēmas operators caur izmaksu korekciju var atgūt iepriekšējā gadā negūto nepieciešamo ieņēmumu daļu.

Sagatavojot pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķinu, izmaksu novērtējumam par pamatu tika ņemts 2018.gada AS "Conexus Baltic Grid" budžets. Kā viens no galvenajiem rādītājiem, kas ietekmē tarifu projektu ir prognozētais Latvijas teritorijā pārvadītais dabasgāzes apjoms. Tarifu projektā iekļautais Latvijas patēriņš ir prognozēts par 6% lielāks nekā 2017.gadā.

Iesniegtajā tarifu projektā ieejas punkta no Inčukalna dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz Inčukalna dabasgāzes krātuvi jaudas produktu tarifiem tiek piemērota 100% atlaide (spēkā esošajā tarifā piemērota 50% atlaide). Atlaide tika palielināta pēc tirgotāju lūguma, kas, viņuprāt, dod lielāku iespēju izmantot Inčukalna dabasgāzes krātuvi balansēšanas pakalpojumu sniegšanai, kā arī ikdienas izmantošanai. Sākot ar 2018.gadu tika mainīta vadības izmaksu attiecināšanas proporcija, līdz ar to tarifu projektā uz dabasgāzes pārvades segmentu tiek attiecinātas 65% vadības izmaksas.

Iesniegtajā tarifu projektā paredzētās izmaksas ir par sešiem miljoniem euro lielākas nekā spēkā esošajā tarifā, kas ir saistīts ar izmaiņām Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumos Nr.312 "Enerģijas lietotāju apgādes un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātas enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā" (turpmāk – Noteikumi). Izmaiņas Noteikumos paredz, ka pārvades sistēmas operatoram ir pienākums nodrošināt aizsargāto lietotāju rezerves. Lai veidotu šīs rezerves AS "Conexus Baltic Grid" rīkoja izsoli par dabasgāzes pieejamības nodrošināšanu starpsavienojuma punktā ar Inčukalna pazemes krātuvi.

Īstermiņa jaudas produktu tarifu aprēķināšanas reizinātāji tiek saglabāti tādi paši, kā spēkā esošajam tarifam. Garākais produkts, kas līdz šim ir pirktis, ir mēneša produkts. 2017.gadā neviens no tirgotājiem neiegādājās ne ceturkšņa, ne gada produktu, taču neskatoties uz to tarifu produkti tiek noteikti uz gada produkta bāzes.

Atkarībā no tā, kādu sistēmu tirgotājs izmanto, tarifyos ir vērojams gan samazinājums, gan palielinājums. Samazinājums 14% apmērā, salīdzinot ar 2017.gadu, ir tajos tarifyos, kur tiek iesaistīta tikai Inčukalna pazemes gāzes krātuve, savukārt tarifyos, kuros nav iesaistīta Inčukalna pazemes gāzes krātuve, pieaugums ir 19% – 26% robežās.

Salīdzinot AS "Conexus Baltic Grid" iesniegtos dabasgāzes pārvades tarifyos ar Lietuvas dabasgāzes pārvades tarifyos, var secināt, ka AS "Conexus Baltic Grid" dienas produktu tarifyos ir zemāki par 50%, bet mēneša tarifyos ir zemāki par 31%.

Vērtējot tarifu projekta kopējo ietekmi uz galalietotāju maksājumiem par dabasgāzi, tad tarifa palielinājums mājsaimniecībām būs aptuveni 0,04 *euro* mēnesī, bet mājsaimniecībām, kuras gāzi izmanto apkurei, būs aptuveni 1,39 *euro* mēnesī, ja tiktu pārskatīti gala tarifyos, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

3.Uzklausīšanas sanāksmes dalībnieku jautājumi un komersanta pārstāvju atbildes par tarifu projektu.

K.Mertens - vēlamies vērst pārvades sistēmas operatoru uzmanību, ka piešķirot 100% atlaidi ieejas punkta no Inčukalna dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz Inčukalna

dabaszāzes krātuvi jaudas produktu tarifiem, būtiski sadārdzinās izmaksas ne tikai Latvijas patērētājiem, bet arī tranzītā uz Igauniju.

K.Ločmelis – mums ir vairāki jautājumi, pirmais, vai Jūs varētu precizēt, cik lielas izsoles izmaksas ir iestrādātas tarifu projektā un vai 2018.gada prognozētās izsoles izmaksas ir iestrādātas iesniegtajā tarifu projektā?

Z.Kotāne – kopējās 2017.gada izsoles izmaksas, kuras ir iestrādātas tarifu projektā, sastāda 8,5 miljonus *euro*. 2018.gada izsoles prognozētās izmaksas nav iestrādātas tarifu projektā, tas tiks izdarīts ar gada nobīdi.

K.Ločmelis – vai uzskatāt, ka visi pagājušā gada akceptētie izsoles rezultāti ir ekonomiski pamatoti un operators ir darījis visu, lai mazinātu šīs izmaksas? No publiski pieejamās informācijas var noprast, ka dārgākie piedāvājumi vismaz divas reizes pārsniedz uzglabāšanas tarifus un, vai tas ir vērtēts, plānojot turpmākās izsoles. Vai šādi acīmredzami spekulatīvi piedāvājumi ir jāakceptē?

Z.Kotāne – jā, ekonomiski ir vērtēta katra lote atsevišķi un visas lotes kopā. Tas par ko, manuprāt, ir galvenais jautājums ir par marta loti, tās atlaidēm un cenām. Tas, kā mēs vērtējam marta loti, bija balstīts uz to, cik liels ir patēriņš periodā no 1.marta līdz nākamās sezonas sākumam. Līdz ar to tika pieņemts, ka tas apjoms, kas tiks ievietots šajā lotē, krātuvē tiks uzglabāts divus gadus, līdz ar to operators saņems ieņēmumus divus gadus. Uz doto brīdi izskatās, ka mūsu pieņēmumi ir bijuši pareizi, jo šobrīd krātuvē atrodas vēsturiski lielākais apjoms. Ņemot vērā, ka lotē ir aprēķini, kas paliek uz nākamo sezonu, ir plānots samazināt 2018.gada izsoles apjomus no 700 miljoniem m³ uz 500 miljoniem m³.

K.Ločmelis – noprecizēšu, vai es pareizi saprotu, jaunajos izsoles noteikumos paredzēts, ka jau ar krātuvē esošo dabaszāzes apjomu nevarēs piedalīties izsolē un obligāti vajadzēs iesūknēt jaunu dabaszāzi?

Z.Kotāne – jā.

K.Ločmelis – saskaņā ar tarifu projektu, uz iekšzemes patēriņu faktiski tiek attiecinātas visas izmaksas. Vai ir vērtēts variants, ka pilnīgi visas izmaksas tiek attiecinātas uz iekšzemes patēriņu?

Z.Kotāne – šobrīd izmaksas tiek attiecinātas balstoties uz komerciālajām plūsmām, kādas sistēmā tiek paredzētas. Detalizēti nav skatīts, ka visas izmaksas varētu attiecināt uz iekšzemes patēriņu, jo šobrīd nav tāda pamatojuma.

K.Ločmelis – ņemot vērā, ka ieejas punktā no Inčukalna dabaszāzes krātuves un izejas punktā uz Inčukalna dabaszāzes krātuvi tiek plānots 0 tarifs, vai ir plānots uzlabot sastrēgumu vadības principus, jo bez šaubām, viss, kas ir par velti tirgus dalībniekiem, rada vēlmi šos produktus rezervēt ilgtermiņā, liedzot iespēju šo kapacitāti lietot cita uzņēmuma vajadzībām.

Z.Kotāne – jā, tiek plānots, ka šī ieeja/izeja netiek atsevišķi nominēta, tas notiek kopā ar nomināciju krātuvē, un tikai tad fiziski šī nominācija krātuvei tiek piešķirta kapacitāte ieejai/izejai.

K.Ločmelis – kur tas būs nostiprināts, Regulatorā?

Z.Kotāne – jā.

K.Ločmelis – kad tas tiek plānots?

V.Kadiķis – šobrīd nav plānots veikt šādus grozījumus.

K.Ločmelis – kāda ir līdzšinējā statistika par produktu izmantošanu?

Z.Kotāne – ir daži tirgotāji, kuri pērk mēneša produktus, parasti tiek izmantoti dienas produkti, retāk pašreizējās dienas produkti.

K.Ločmelis – ņemot vērā šo statistiku, kāds ir pamatojums piemērot 5% sadārdzinājumu dienas produktiem un pašreizējās dienas produktiem, ja tie ir pamatprodukti?

Z.Kotāne – Analizējot prognozētās plūsmas, var secināt, ka visi sastrēgumu gadījumi daļēji notiek tāpēc, ka mēs tikai pēdējā brīdī uzzinām par to, kas ir plānots, kas savukārt ir saistīts ar papildus resursiem un to mobilizāciju. Ja mēs skatāmies uz Eiropas praksi, tad Polijā un Vācijā dienas produktiem piemērotais koeficients ir 30% - 40%, kas daudz vairāk mudina tirgotājus plānot ilgtermiņa darbību. Mēs esam mazs tirgus, līdz ar to mums ir grūtāk sadarboties ar tirgotājiem, līdz ar to 5% ir zemākais, ko mēs varam piemērot, lai apmierinātu ne tikai tirgotāju vēlmes, bet arī tehniskos noteikumus.

K.Ločmelis – vai es pareizi saprotu, ka tas ir saistīts ar Jūsu papildu izmaksām?

Z.Kotāne – ne vienmēr visas lietas ir iespējam novērtēt naudas izteiksmē. Kā jūs redzat, pagājušās iesūknēšanas beigās sastrēgums daļēji radās tāpēc, ka tika izmantoti dienas produkti. Tāpat izmaksas ir saistītas ar to, ka visām iekārtām ir jābūt ar gatavību, ja tirgotāji rīt izlems rezervēt gāzi.

V.Didenko – tarifu projekta publiskojamajā daļā ir redzams, ka tiek piemērota 100% atlaide ieejas punktā no Inčukalna dabasgāzes krātuves un izejas punktā uz Inčukalna dabasgāzes krātuvi. Savukārt paskatoties izmaksas var secināt, ka izmaksas tiek pārdalītas uz citiem izejas punktiem, ko īsti nevar nosaukt par 100% atlaidi.

Z.Kotāne – atlaižu piešķiršana notiek saskaņā ar Eiropas regulu, kas nosaka, kādā veidā tiek piešķirtas atlaides. Atlaižu piešķiršana nozīmē izmaksu pārdali uz citiem punktiem. Tāpat regula nosaka, ka minimālā atlaide, kas ir jāpiemēro ir 50%, savukārt mēs ejam tālāk un piešķiram atlaidi 100% apmērā, galvenokārt, lai nodrošinātu izmantošanu krātuvē starp virtuālais tirdzniecības punktiem, neradot ikdienas darījumus, papildus mainot izmaksas. Tas kopumā tirgum dod lielāku likviditāti.

4. Uzklauššanas sanāksmes dalībnieku priekšlikumi.

K.Mertens – ieteikums no SIA “Enefit” saistībā ar izsoles noteikumiem ir izvērtēt iespēju samazināt lotēm noteikto apjomu.

K.Ločmelis – vajadzētu atrast risinājumu, kā pārtraukt ilgtermiņa produktu tirdzniecību uz Inčukalnu, gan iesūknēšanu, gan izsūknēšanu, jo tas tirgus dalībniekiem var radīt tikai problēmas, nevis iespējas, ņemot vērā, ka šis pakalpojums neko nemaksā. Tāpat vajadzētu atteikties no mēneša un ceturkšņa produktiem, vai sasaistīt šos ilgtermiņa produktus ar vienlaicīgu Inčukalna pazemes krātuves rezervāciju vismaz 75% apmērā. Vajadzētu pārdomāt par dienas un pašreizējās dienas produkta sadārdzinājumu 5% apmērā, jo ir grūti uztvert sadārdzinājuma pamatojumu, ņemot vērā, ka tie ir pamatprodukti, kurus izmanto tirgus dalībnieki. Aicinātu pavērtēt iespēju pilnībā atteikties no izejas un ieejas tarifiem un visas šīs izmaksas iespēju robežās attiecināt uz gala patērētājiem. Ierosinu vismaz apsvērt šādu iespēju, kas veicinās tirgus likviditāti.

D.Skulte – ņemot vērā, ka gāzes tirgus Latvijā vēl ir jauns, jo pārvades tarifi tika apstiprināti ar 2017.gada jūliju un līdz ar to ir vērojams ļoti straujš izmaksu pieaugums 24% apmērā. Es ieteiktu pavērtēt, cik šīs izmaksas ir pamatotas, kā arī izvērtēt, kā 2018.gada izsoles izmaksu korekcija iespaidos 2018.gada tarifa pieaugumu.

Uzklauššanas sanāksmi slēdz plkst. 13.35

Uzklauššanas sanāksmes vadītājs

V.Kadiķis

Protokolētāja

S.Orlova